

El sistema educatiu a Menorca (1800-1939)
de Ignacio Martín Jiménez

Xavier Motilla Salas

En aquest llibre, fruit d'un projecte d'investigació que obtingué el Premi d'Investigació Cultural Francesc de Borja Moll l'any 1996, l'autor es proposa analitzar l'educació a Menorca al llarg del segle XIX i part del segle XX, concretament fins als primers anys del franquisme. El llibre és el primer intent de síntesi de la història educativa de casa nostra en un període de temps tan ampli. És, doncs, el primer estudi global que es dedica a la nostra malmesa història educativa, fet aquest que augmenta el seu valor i interès si tenim en compte que mentre altres àmbits de la historiografia menorquina estan molt més estudiats en l'actualitat, potser en l'àmbit educatiu hi havia un gran buit que aquest treball omple. Per això mateix, el llibre esdevé una eina molt útil per a tots aquells historiadors interessats en el fet educatiu a la nostra terra i per als historiadors de l'educació en general. En el llibre es tracten aspectes com el desenvolupament de l'ensenyament primari al llarg de l'ampli període que comprèn el segle XIX, des dels seus orígens fins als primers anys de la II República, així com també el desenvolupament de l'educació secundària a Menorca, essent aquest un dels punts més exhaustivament estudiats pel seu autor. El llibre també inclou un apartat dedicat a estudiar les principals idees educatives vigents a Menorca durant el període objecte de la seva anàlisi. S'hi tracten diversos personatges directament o indirectament lligats a la pràctica

docent a l'illa, com per exemple el mestre i pedagog ciutadellenc Joan Benejam i Vives, els mestres mallorquins Mateu Fontirroig i Antoni Juan Alemany, així com també una llarga llista de mestres i professors que desenvoluparen la seva tasca a Menorca. S'analitza també l'experiència educativa de l'Escola Lliure d'Alaior i, per tant, la incidència del pensament anarquista en l'educació a Menorca. Finalment, el llibre dedica un apartat a la conjuntura educativa viscuda durant els anys de la Guerra Civil i els primers moments del règim franquista a l'illa, analitzant de forma conjunta l'ensenyament primari com el secundari. El seu autor ha pretès, mitjançant l'estudi del fet educatiu, reflectir el món cultural ideològic de Menorca durant l'ampli període que estudia, el qual s'emmarca dins dos períodes fonamentals des del punt de vista de la història de l'educació: la consolidació del sistema educatiu liberal, sobretot després de la llei Moyano de 1857 –que en molts aspectes podríem considerar amb vigència fins a la Llei General d'Educació de 1970– i l'intent de variar l'immutuable sistema educatiu de la Restauració en mans de la política educativa de la II República. Sense cap mena de dubte, el llibre esdevé, com ja hem esmentat, una eina de gran utilitat per a tots aquells que vulguin aprofundir el coneixement de l'educació a Menorca des d'una visió sintètica i acurada, tot i que esperam que ben prest puguem considerar-la superada en la mesura que implicarà, com a mínim, que el fet educatiu de la nostra terra és objecte d'un major interès per part dels historiadors en general.